

Η γυναικεία συμμετοχή στα απελευθερωτικά κινήματα: Το παράδειγμα του Κομπανί

Της Αλίκης Κοσσυφολόγου

20:58 | 18 Οκτ. 2014

Τελευταία ανανέωση 20:59 | 18 Οκτ. 2014

Οι πληροφορίες που μας κατακλύζουν σε σχέση με τα όσα διαδραματίζονται στην περιοχή Ροζάβα της Συρίας το τελευταίο διάστημα, όπου μάλλον όπως συνομολογείται από κύκλους αναλυτών εκεί λαμβάνει χώρα η τελευταία πράξη της συριακής τραγωδίας, επαναφέρουν την διεθνή κοινότητα ενώπιον ενός ακόμη χρονίζοντος και δισεπίλυτου διεθνούς προβλήματος.

Οι φτωχές μου γνώσεις για το κουρδικό ζήτημα και την ιστορική εξέλιξη των διεκδικήσεων για την αναγνώριση του κουρδικού κράτους με γεμίζουν αμηχανία αναφορικά με πτυχές των υπό εξέλιξη μαχών στην περιοχή του Κομπανί. Μάλιστα μέχρι πρότινος οι σημαντικότερες αναπαραστάσεις μου για την κουρδική υπόθεση εξαντλούνταν σε μια πλέον θολή ανάμνηση μιας συναυλίας διαμαρτυρίας στην πλατεία Συντάγματος για την παράδοση του κούρδου ηγέτη στις τουρκικές αρχές από την τότε ελληνική κυβέρνηση, στην ταινία του ΦατίχΑκίν Η άκρη του ουρανού, όπου με τρυφερότητα εξιστορείται η περιπετειώδης ζωή μιας νεαρής κούρδας από την Τουρκία μέχρι την Γερμανία αλλά και στις διάφορες δημόσιες πρωτοβουλίες των όχι λίγων κούρδων της Αθήνας.

Το κείμενο του DavidGraeber με τίτλο Γιατί ο κόσμος αγνοεί τους κούρδους επαναστάτες στη Συρία;, το οποίο αναδημοσιεύτηκε στο rednotebook στις 8.10 μου φαίνεται επαρκώς τεκμηριωμένο για να με κατατοπίσει σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις που έχουν συμβάλει στο μετασχηματισμό του κουρδικού κινήματος αλλά και του ίδιου του ΡΚΚ που άλλοτε θεωρούνταν σταλινικό. Ειδικότερα, ο Graeber αναφέρεται ακόμη και σε πολιτικό ιδεολογικό αναπροσανατολισμό του ίδιου του φυλακισμένου από το 1999 σε μια τούρκικη βραχονησίδα ΑμπντουλάχΟτζαλάν. Όπως υποστηρίζει αυτές οι εξελίξεις αποτυπώνονται

στην αλλαγή των στόχων του ίδιου του κινήματος, όπου μετά από ένα μακροχρόνιο αγώνα εναντίον του τουρκικού κράτους το PKK έχει προσανατολιστεί πλέον στη δημιουργία ελεύθερων αυτοδιοικούμενων κοινοτήτων στη βάση των αρχών της πολιτικής και κοινωνικής οικολογίας αφήνοντας για την ώρα στην άκρη το αίτημα της δημιουργίας κουρδικού κράτους. Σύμφωνα με τον Graeber ένα τέτοιο πείραμα επιχειρείται στις επαρχίες της Ροζάβα την αυτονομία της οποίας απέναντι στο ακραιφνώς βίαιο και βαριά οπλισμένο στρατιωτικό σκέλος του ISIS, υπερασπίζονται οι κούρδοι και κούρδες αντάρτες και αντάρτισσες στην περιοχή. Μέσα σ αυτό το πλαίσιο και με πηγή έμπνευσης πτυχές της στρατηγικής των Ζαπατίστας, στις επαρχίες της Ροζάβα συμβαίνει, παρά τις όποιες υπάρχουσες δομικές αντιφάσεις, μια σημαντική προσπάθεια πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης των κοινοτήτων και διαμόρφωσης των προϋποθέσεων για την πολιτική συμμετοχή των μελών τους: εισαγωγή οριζόντιων δομών διοίκησης, λαϊκές συνελεύσεις, ενθάρρυνση των συνεταιριστικών πρωτοβουλιών και κυρίτερα απ όλα εισαγωγή θεσμών που προκρίνουν την έμφυλη ισότητα και ενθαρρύνουν την πολιτική συμμετοχή των γυναικών.

Ειδικότερα, σε σχέση με το τελευταίο θα μπορούσε μάλιστα να ειπωθεί ότι η ισχυρή παρουσία της γυναικείας πολιτοφυλακής YJA Star ή αλλιώς Ένωση Ελεύθερων Γυναικών και η έμπρακτη συμβολή της στο πεδίο της μάχης έχει συνεισφέρει στην απόδοση ακόμη μεγαλύτερης δημοσιότητας στην υπόθεση. Εκατοντάδες φωτογραφίες νεαρών κοριτσιών μαχητριών της YJA διακινούνται μέσω των μεγαλύτερων ειδησεογραφικών δικτύων. Ακόμη και τηλεοπτικοί σταθμοί όπως το CNN, τα MME του NBC κα. φιλοξενούν στις επίσημες ιστοσελίδες τους και στα τηλεοπτικά τους προγράμματα ιστορίες κοριτσιών που κατετάγησαν από την πρώιμη εφηβεία τους στο αντάρτικο και σήμερα είναι επικεφαλής ολόκληρων μεραρχιών. Πρόκειται για τα ίδια δίκτυα που μέχρι και πρότινος αναπαρήγαγαν τον διεθνή χαρακτηρισμό του PKK ως τρομοκρατικής οργάνωσης. Βέβαια, αυτές είναι αναμενόμενες εξελίξεις και ενταγμένες σε μια γενικευμένη πολιτική στρατηγική των κυρίαρχων MME για την ενσωμάτωση αυτών των πολύπλοκων ιστορικών και κοινωνικών γεγονότων σε αυτήν την γραμμική και μονόπλευρη ιστορία του κόσμου που θέλουν να αφηγούνται.

Παρά τα όλα όσα όμως και χωρίς αμφιβολία αποτελεί εξαιρετικού ενδιαφέροντος ζήτημα αυτό της ενεργής γυναικείας συμμετοχής στον πόλεμο για την υπεράσπιση των σκοπών του εν λόγω κινήματος και κατά συνέπεια στην πολιτική δραστηριότητα. Οπωσδήποτε, είναι πλούσια η ιστορία των απελευθερωτικών κινήματων με τέτοια παραδείγματα οργανωμένης γυναικείας παρουσίας: οι MujeresLibras το παράδειγμα των οποίων επικαλείται ο Graeber, οι αντάρτισσες του EAM, οι αντάρτισσες στην επανάσταση στη Νικαράγουα καθώς και στην Κούβα ή στις Τσιάπας που αναφέρθηκαν και προηγουμένως και αλλού.

Συνήθως οι καταγραφές αυτών των ιστορικών εμπειριών διέπονται από δύο στοιχεία: αφενός από τον λανθάνοντα αν όχι ρητά δηλωμένο θαυμασμό προς τα επιτεύγματα των σύγχρονων αμαζόνων της ελευθερίας (εφόσον πρόκειται για απελευθερωτικά κινήματα) κι αφετέρου από έναν αναστοχασμό αναφορικά με τις υλικές και μακρόχρονες υλικές συνέπειες αυτής της μορφής πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης της γυναικείας συμμετοχής στο κυρίαρχο σύστημα των κοινωνικών σχέσεων. Σε ποιο βαθμό η ενεργή γυναικεία παρουσία στο δημόσιο χώρο ή ακόμη πιο συγκεκριμένα η αμφισβήτηση του αυστηρού

έμφυλου καταμερισμού του πολέμου απειλεί τελικά το κυρίαρχο καθεστώς φύλου; Προφανώς στην ανάλυση αυτού του προβλήματος δε χωρούν υπεραπλουστευτικές εξηγήσεις. Είναι βέβαιο πως η συμμετοχή αποτελεί προαπαιτούμενο για την χειραφέτηση των κοινωνικά καταπιεσμένων κατηγοριών ωστόσο από μόνη της δεν αποτελεί εχέγγυο της. Οι βαθιά ριζωμένες πατριαρχικές αντιλήψεις που επιβίωσαν στην Ισπανία ακόμη και στις περιοχές που για καιρό βρίσκονταν υπό τον έλεγχο των Δημοκρατικών ή οι περιπτώσεις των ανταρτισσών του ΕΑΜ που στην μετεμφυλιακή εξορία τους πια βρίσκονταν στο στόχαστρο της κοινότητας ως άγαμες μητέρες παιδιών που είχαν αποκτηθεί τα χρόνια του αντάρτικου αποτελούν δείγματα της αποτυχίας εγχειρημάτων που απέβλεπαν στον βαθύτερο κοινωνικό μετασχηματισμό.

Όχι όμως, ούτε απαισιόδοξες γενικεύσεις χωρούν εν προκειμένω. Δε χωρά αμφιβολία πως η κεντρική συμβολή των γυναικών στα γεγονότα που συμβαίνουν στο Κομπανί θα αφήσει μια σημαντική παρακαταθήκη για τις ίδιες και για τους άνδρες συναγωνιστές τους διαμορφώνοντας τις προϋποθέσεις για μια πιο ισότιμη κοινωνία. Ακόμη όμως κι αν κι εκεί το μέλλον δείξει αποτυχία, ακόμη κι έτσι αυτές οι εμπειρίες θα έχουν εγγραφεί στη συλλογική μνήμη σπέρνοντας τον σπόρο των επόμενων ιστορικών διεκδικήσεων της χειραφέτησης. Εξάλλου, η υπόθεση της κοινωνικής αλλαγής υπηρετείται μέσα από διαρκείς αγώνες.